

Μουσουλμάνες έξω από το τζαμί στο χωριό Φιλύρα της Κομοτηνής

Ελληνικά προβλήματα και παρωπίδες

Του ΚΩΣΤΑ Δ. ΖΕΠΟΥ

Α είζει να μελετηθεί περισσότερο η περίπτωση του Αντιγόνου του Γ', επίγονου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του οποίου το διόλου ένδοξο παρελθόν ανέσυρε από την ιστορία ο κ. Στέλιος Παπαθεμελής, προκειμένου να τον καταστήσει πρότυπο, όπως λέγει, αυτών των οποίων «η στρατηγική πρόταση είναι να τα δώσουμε όλα, στους Σκοπιανούς, στους Τούρκους, στους Αγγλο-Αμερικανούς...». Φαίνεται ότι ο Αντίγονος Γ' διακρινόταν για την υποχωρητικότητα του και έγινε γνωστός ως «Δώσων», αφού «τα έδινε όλα» σε κάθε εξωτερική πίεση, «ενώ δεν ομολογούσε ότι υποχωρεί «αλλά το συμφέρον διώκειν κείμενον οπίσω», κυνηγούσε δηλαδή το συμφέρον που βρισκόταν προς τα... πίσω!».

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι τη στάση του «Δώσωνος» υπαγόρευε ένας εμπεδωμένος φόβος σε οτιδήποτε νεωτερικό. Την υποχωρητικότητα του συγκάλυπτε με ρητορικές διαβεβαιώσεις περί του πατριωτικού του σθένους. Μεταφερόμενη στα δικά μας σύγχρονα προβλήματα, η περίπτωση του «ελάσσονος» αυτού μεταξύ των επιγόνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου και ασφαλώς παρά την πρόθεση του κ. Παπαθεμελή παραπέμπει στους κήρυκες της παρελθοντολογίας, για τους οποίους η Μακεδονία είναι μόνο ελληνική, στη Θράκη η μειονότητα είναι μόνο μουσουλμανική και την ακεραιότητά της η Κύπρος οφείλει στην απόρριψη του τελευταίου σχεδίου του ΟΗΕ για την επανένωση.

Σε ό,τι αφορά το «Σκοπιανό» η γενική αντίληψη περί της ονομασίας της γειτονικής χώρας ευτυχώς δεν έμεινε καθλωμένη στις ακραίες θέσεις των ετών 1992-1994, αλλά εξελίχθηκε προς την επιδίωξη μιας παράγωγης μορφής. Ομως χάθηκε πολύτιμος χρόνος για τη γεφύρωση του ιδεολογικού χάσματος που υπάρχει στο ζήτημα και την επίτευξη συμβιβασμού. Η ελληνική οικονομική διεύθυνση στην πΓΔΜ δεν συνοδεύτηκε από ανάλογο δυναμισμό πολιτισμική επιρροή, π.χ. μέσω και της κοινωνίας πολιτών, με σκοπό να συμ-

φιλιώσει τους εκεί ακραίους εθνικιστές με την ορθή αντίληψη της ιστορίας και των σύγχρονων διεθνών σχέσεων. Μια τέτοια προσπάθεια, αν εκδηλώθηκε, μάλλον θα ναυάγησε στους σκοπέλους της συνθηματολογίας που θέλει τη Μακεδονία να είναι μόνο ελληνική και στην παρεπόμενη αδυναμία να εξηγηθεί πειστικά εκεί που πρέπει ότι εξίσου ανόητες είναι οι δοξασίες περί «Μακεδονίας του Αιγαίου».

Αλλά υπάρχει και δεύτερο ζήτημα ονοματοδοσίας, αυτό που αφορά τους μειονοτικούς της Θράκης. Χωρίς να χρειάζεται να τεθεί ζήτημα αναθέωσης της Σύμβασης της Λωζάννης περί Ανταλλαγής των Πληθυσμών, πρέπει να εξετασθεί πώς θα απεμπλακούμε από τη στατική ερμηνεία της και τη συνακόλουθη άποψη, σύμφωνα με την απόφαση 4/2005 του Αρείου Πάγου, ότι «... μόνο η ύπαρξη θρησκευτικής μουσουλμανικής μειονότητας αναγνωρίζεται στην εν λόγω περιοχή (της Δ. Θράκης)», πράγμα που πρέπει να οδηγήσει σε διάλυση της «Τουρκικής Ένωσης Εάνθης». Στο σκεπτικό της απόφασης αυτής μεταξύ άλλων υποστηρίζεται ότι η κοινωνική ισορροπία και γαλήνη στη Δ. Θράκη και στη χώρα γενικότερα εξαρτώνται από τη διάκριση των δύο τοπικών κοινοτήτων σε μουσουλμανική και χριστιανική, άρα και των πολιτών, σύμφωνα με τις (εικαζόμενες) θρησκευτικές πεποιθήσεις του καθενός. Αγνοούνται έτσι οι σύγχρονοι παράγοντες που ενώνουν τους πολίτες της περιοχής σε μια κοινή ελληνική και ευρωπαϊκή μοίρα και εντείνονται τα φοβικά σύνδρομα για απειλές και κινδύνους υπαρκτούς μόνο ως κατάλοιπα της ιστορίας. Ο Αρειος Πάγος θεωρεί επίσης ότι είναι επιλήψιμος ο σκοπός της Ένωσης επειδή επιδιώκει τη «... διάδοση μεταξύ των Τούρκων της Δυτικής Θράκης των πνευματικών, κοινωνικών και θρησκευτικών μεταρρυθμίσεων των προεληθουσών εκ της τουρκικής μεταπολιτεύσεως...». Παραβλέπει ποια θα ήταν η αντίδραση της Ελλάδας αν απαγορευόταν στην Κωνσταντινούπολη η σύσταση συλλόγου από τους εκεί Έλληνες μειονοτικούς με όμοιο σκοπό, τη διάδοση μεταξύ των με-

λών του των κοινωνικών, πολιτιστικών και πνευματικών αξιών που επικρατούν στις χώρες-μέλη της ΕΕ, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα; Μήπως λοιπόν ήρθε ο καιρός ταυτόχρονα με τη διατήρηση του γενικού ονοματολογικού «μουσουλμανικού» γνωρίσματος των τριών μειονοτήτων της Θράκης να επιτραπεί η χρήση του επιθετικού προσδιορισμού «τουρκικός», «πομακικός» και «Ρομά» αντίστοιχα, σε ατομικές ή συλλογικές περιπτώσεις;

Η εφαρμογή της απόφασης του Αρείου Πάγου εξαρτάται τελικά από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ενώπιον του οποίου εκκρεμεί σχετική προσφυγή. Η διεθνής κοινότητα μέσω των οργάνων της παρεμβαίνει σε χώρους που άλλοτε αποτελούσαν το αποκλειστικό πεδίο της εθνικής κυριαρχίας. Αυτό επιβάλλει σε κάθε χώρα τη διαφύλαξη της διεθνούς αξιοπιστίας της, η οποία στην περίπτωση της Κύπρου δοκιμάζεται. Και αυτό διότι ζητήματα μείζονος σημασίας, όχι μόνο για την ίδια, δεν τέθηκαν στην τελευταία (χαμένη) ευκαιρία που προσφερόταν σχετικά, δηλαδή την 3η Οκτωβρίου 2005. Η Κύπρος συγκατατέθηκε στην έναρξη διαπραγματεύσεων ένταξης της Τουρκίας χωρίς να έχει αναγνωριστεί από την υποψήφια χώρα, χωρίς καν να αξιώσει μια προθεσμία τερματισμού της στρατιωτικής κατοχής σε «έδαφος» της ΕΕ. Για την Τουρκία στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων παρακάθονται από την πλευρά της ΕΕ 24 κράτη και μία κοινότητα, πράγμα που αντιμετωπίζεται τον ρητορικό αφορισμό του προέδρου Παπαδόπουλου ότι «παρέλαβε κράτος και δεν θα παραδώσει κοινότητα». Η κυπριακή διπλωματία δεν φαίνεται να αντιλαμβάνεται ότι η κατάργηση της στρατιωτικής κατοχής και η επίτευξη της επανένωσης θα αποκλείονται τουλάχιστον μέχρι το 2014 και όσο θα μεγαλώνει η αβεβαιότητα της πορείας της Τουρκίας προς την ΕΕ.

Στην τελευταία απόφαση 1687 του Ιουνίου 2006 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για την Κύπρο επισημαίνεται ότι «... το χάσμα μεταξύ λόγων και έργων παραμένει πολύ μεγάλο ώστε να επιτρέπει στον Γενικό Γραμματέα να εαυναρχήσει πλήρως την αποστολή καλών υπηρεσιών...».

Όπως και ο «Δώσων», μερικοί «το συμφέρον διώκειν κείμενον οπίσω», δίνουν ρητορικές μάχες περασμένων πολέμων, στη Μακεδονία, στη Θράκη, στην Κύπρο, αγνοώντας ή συγκάλυπτοντας τις συνθήκες και ευκαιρίες του ενεργού παρόντος.

Μερικοί δίνουν ρητορικές μάχες περασμένων πολέμων, στη Μακεδονία, στη Θράκη, στην Κύπρο, αγνοώντας ή συγκάλυπτοντας τις συνθήκες και ευκαιρίες του ενεργού παρόντος

ται ότι η κοινωνική ισορροπία και γαλήνη στη Δ. Θράκη και στη χώρα γενικότερα εξαρτώνται από τη διάκριση των δύο τοπικών κοινοτήτων σε μουσουλμανική και χριστιανική, άρα και των πολιτών, σύμφωνα με τις (εικαζόμενες) θρησκευτικές πεποιθήσεις του καθενός. Αγνοούνται έτσι οι σύγχρονοι παράγοντες που ενώνουν τους πολίτες της περιοχής σε μια κοινή ελληνική και ευρωπαϊκή μοίρα και εντείνονται τα φοβικά σύνδρομα για απειλές και κινδύνους υπαρκτούς μόνο ως κατάλοιπα της ιστορίας. Ο Αρειος Πάγος θεωρεί επίσης ότι είναι επιλήψιμος ο σκοπός της Ένωσης επειδή επιδιώκει τη «... διάδοση μεταξύ των Τούρκων της Δυτικής Θράκης των πνευματικών, κοινωνικών και θρησκευτικών μεταρρυθμίσεων των προεληθουσών εκ της τουρκικής μεταπολιτεύσεως...». Παραβλέπει ποια θα ήταν η αντίδραση της Ελλάδας αν απαγορευόταν στην Κωνσταντινούπολη η σύσταση συλλόγου από τους εκεί Έλληνες μειονοτικούς με όμοιο σκοπό, τη διάδοση μεταξύ των με-